

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

frisindet, at en særlig mindretalsordning for det tyske mindretal, som nu kom indenfor dansk landområde, ikke var nødvendig. Danmarks frie, demokratiske forfatning tog et så vidtgående hensyn til den enkelte borgers personlige, åndelige og politiske frihed, at også et fremmed nationalt mindretal under fuldt betryggende vilkår kunne leve sit frie nationale liv indenfor den gældende grundlovs rammer.

Dette var jo virkelig en stor anerkendelse af dansk demokrati. Under den dagældende grundlov byggede vi så efter 1920 en lovgivning op i Sønderjylland, som blev forbilledlig for mindretalsordninger overalt i Europa. Det gjaldt ikke mindst på skolens, på kirkens og på kulturlivets område. At den politiske ligeret var sikret mindretallet, betragtede vi i Danmark som selvfølgelig, og under administrationen af de gældende love lagde man fra danske myndigheders side stor vægt på og gennemførte, at ingen forskelsbehandling fandt sted, men at alle uden hensyn til nationalt sindelag var lige for loven.

Skolevæsenet i de sønderjyske landsdele blev opbygget på en sådan måde, at forældrene frit kunne vælge, om deres børn skulle deltage i undervisningen i rene danske skoler, eller om de skulle undervises i tysksprogede offentlige skoler. Ved siden deraf var der adgang til oprettelse af private tyske skoler, som tilskudsmæssigt var stillet på samme måde som private danske skoler.

Grundsynspunktet fra dansk side var dette, at når der i Danmark var undervisningspligt for alle børn indtil det 14. år, måtte alle forældre uden hensyn til stand og stilling eller til national eller religiøs opfattelse have adgang til at få denne undervisningspligt fyldtgjort ved det offentlige skolevæsen. Ønskede man selv at påtage sig ansvaret for børnenes undervisning, kunne man også det ved oprettelse af private skoler, hvortil staten ydede et vist tilskud. På alle disse områder var der fuld ligestilling for alle forældre, enten de hørte til mindretallet eller sluttede op om de danske skoler. Der var ingen forskelsbehandling af nogen art.

Principielt omfattede denne fuldstændige ligestilling kun børnene i den undervisningspligtige alder og gjaldt ikke eksamens-

skolen eller anden videregående uddannelse, men efterhånden godkendte man dog fra de danske skolemyndigheders side også tyske eksamensskoler, både mellemskole, realskole og gymnasium.

Om berettigelsen af tyske eksamensskoler var der i årene fra 1920 og til 1940 noget delte meninger indenfor danske skolemyndigheder. Det tyske gymnasium i Aabenraa kom noget hovedkulds og umotiveret ind i billedet, og realeksamensordningen bredte sig ved stærk pågæenhed fra det tyske mindretals side, også noget mere end vi dengang egentlig syntes helt passende.

Under hele denne skoleudvikling i Nordslesvig efter 1920 skete der for det danske mindretal syd for grænsen ikke noget tilsvarende. Der blev ganske vist i Flensborg oprettet danske kommuneskoler, og der blev også ydet meget beskedne offentlige tilskud til danske private skoler syd for grænsen, men en ligestilling, der svarede til skoleforholdene i Nordslesvig, var der overhovedet ikke tale om.

Da skoleforholdene i Nordslesvig efter Tysklands sammenbrud i 1945 blev taget op til drøftelse, blev der fra flere sider rejst kritik af det frisindede skolestyre, Danmark havde gennemført overfor det tyske mindretal i årene efter 1920.

Jeg mener, at denne kritik var ubegrundet. Det var rigtigt, at mange indenfor det tyske mindretal under besættelsen havde misbrugt den frihed, Danmark så rundhåndet havde givet mindretallet, og dette misbrug kunne med rette vendes som en anklage mod dele af det tyske mindretal, men det var ubegrundet at vende kritikken mod den danske skolelovgivning. Danmark havde ud fra et redeligt og oprigtigt ønske om at overholde og efterleve de høje moralske og menneskelige grundsætninger, som demokratiet bygger på, søgt at realisere disse idealer i forholdet overfor et fremmed mindretal. Dette standpunkt vil aldrig komme Danmark til skade, tværtimod. Det er vort eneste ståsted og de små nationers stærkeste værn altid selv at efterleve og overholde de grundsætninger, som er demokratiets kerne og udgangspunkt. Der er da heller ingen tvivl om, at den stærkeste løftestang for at tilvejebringe bedre vilkår for det danske mindretal i Sydslesvig er Danmarks mindretalspolitik i Nordslesvig.